

1-1-2005

The Role of WorldCat

Authors: Anna Perrault

Translated into Serbian by Tanja Tasic.

WorldCat je 2001. godine прославио 30 година постојања. У то време поседовао је 45 милиона записа са преко 750 милиона локацијских података, обухватајући 4.000 година забележеног знања на 377 језика. Поводом годишњице отпочела је библиометријска студија под покровитељством OCLC/ALISE донације за истраживање***. Анализирано је 10% насумичног узорка базе података коришћењем OCLCiCAS софтвера, да би се профилисали садржаји монографских публикација WorldCat-а према типу библиотеке, предмету и језику. Профил открива опсег глобалног издаваштва који је доступан путем OCLC међународне мреже. Неколико открића у студији могу се проучавати као могуће препреке за успешну сарадњу за заједничко обогаћивање библиотечких фондова и заједничко коришћење извора. Један од највећих проблема разматраних у студији је ограниченост у доступности библиографских записа за актуелне публикације. Рад проучава могућност коришћења WorldCat-а као средства за кооперативни развој фондова, као и додатне мере које се могу добити из анализе библиографских записа. Ови резултати могу се користити као подстицај за дискусију о улози WorldCat-а као међународног извора универзума публикација доступних за истраживање и за заједничко коришћење извора широм света.

Follow this and additional works at: http://scholarcommons.usf.edu/si_facpub

Scholar Commons Citation

Perrault, Anna, "The Role of WorldCat" (2005). *School of Information Faculty Publications*. 54.
http://scholarcommons.usf.edu/si_facpub/54

This Article is brought to you for free and open access by the School of Information at Scholar Commons. It has been accepted for inclusion in School of Information Faculty Publications by an authorized administrator of Scholar Commons. For more information, please contact scholarcommons@usf.edu.

Ана Х. Перо*

УДК 019.6:004.7

УЛОГА WorldCat-a**
У ЗАЈЕДНИЧКОМ КОРИШЋЕЊУ ИЗВОРА**Сажетак:**

*WorldCat је 2001. године прославио 30 година постојања. У то време поседовао је 45 милиона записа са преко 750 милиона локацијских података, обухватајући 4.000 година забележеног знања на 377 језика. Поводом годишњице отпочела је библиометријска студија под покровитељством OCLC/ALISE донације за истраживање***. Анализирано је 10% насумичног узорка базе података коришћењем OCLCiCAS софтвера, да би се профилисали садржаји монографских публикација WorldCat-a према типу библиотеке, предмету и језику. Профил открива опсег глобалног издаваштва који је доступан путем OCLC међународне мреже. Неколико открића у студији могу се проучавати као могуће препреке за успешну сарадњу за заједничко обогаћивање библиотечких фондова и заједничко коришћење извора. Један од највећих проблема разматраних у студији је ограниченост у доступности библиографских записа за актуелне публикације. Рад проучава могућност коришћења WorldCat-a као средства за кооперативни развој фондова, као и додатне мере које се могу добити из анализе библиографских записа. Ови резултати могу се користити као подстицај за*

* Ана Х. Перо (Анна Н. Perrault) је ванредни професор Школе за библиотекарство и информационе науке Универзитета Јужне Флориде, Тампа . – Прим. прев.

** WorldCat је назив базе података OCLC-a. - Прим. прев.

*** OCLC/ALISE Research Grant - OCLC/ALISE донација за истраживање.– Прим. прев.

дискусију о улози WorldCat-a као међународног извора универзума публикација доступних за истраживање и за заједничко коришћење извора широм света.

Кључне речи: *анализа библиотечких фондова, процена библиотечких фондова, вредновање библиотечких фондова, кооперативни развој библиотечких фондова, библиометријске студије, узајамна каталогизација.*

Увод

Историја кооперативног развоја библиотечких фондова позната је онима који су ангажовани на набавци информационе грађе и изградњи библиотечких колекција. Већина историјских прегледа кооперативног развоја библиотечких фондова у Сједињеним Америчким Државама као почетну тачку у покрету кооперативног развоја библиотечких фондова у XX веку узимају Фермингтовог план из 1942. године. Појава електронских извора крајем XX века доноси нове формате и нове изазове за кооперативни развој библиотечких фондова. Дошло је до интензивирања напора, а ефекти инфлације цена у издавачком сектору седамдесетих и осамдесетих година прошлог века учинили су кооперативни развој библиотечких фондова још пожељнијим, ако не и недостижним циљем. Крајем деведесетих година прошлог века одржано је више конференција и објављено више публикација посвећених кооперативном развоју библиотечких фондова. Током само неколико година то је била тема у *Library Trends*¹⁾, неколико монографија (*Collection Management for the 21st Century*²⁾, *Cooperative Collection Development: significant Trends and Issues*³⁾, *Creating New Strategies for Cooperative Collection Development*⁴⁾) и конференција, међу њима је и јубиларна 50. конференција Центра за истраживачке библиотеке* одржана у Абердин Вудсу новембра 1999, а све су оне биле посвећене заједничком коришћењу извора и кооперативном развоју библиотечких фондова. На првој конференцији у Абердин Вудсу један од циљева био је развој новог плана за кооперативни развој библиотечких фондова. На тој конференцији било је доста радова који су били усредсређени на нове моделе кооперативног развоја библиотечких фондова у електронском окружењу. На међународном нивоу, у неколико

* CRL – Center for Research Libraries – Центар за истраживачке библиотеке; у даљем тексту CRL. – Прим. прев.

радова, такође је истакнута неопходност глобалне сарадње у XXI веку, доказујући да је Интернет подстакао концепт „глобалног информационог мњења“. Овај рад заснован је на идеји глобалне сарадње у изградњи фондова и заједничком коришћењу извора, он нуди предлоге за превазилажење препрека при кооперативном развоју библиотечких фондова. Он користи открића из рада аутора овог текста „Глобални узајамни извори: студија о библиографским записима монографија у WorldCat-у“⁽⁵⁾, који је објављен на Интернет презентацији Одељења за истраживање OCLC-a (www.oclc.org/research/reports/perrault/intro.pdf).

У првом делу рада представљени су извештај и резултати студије WorldCat-a, и дате су сугестије које произлазе из тих резултата. После тога размотрене су стандардизација мера за кооперативни развој библиотечких фондова и улога база података у олакшавању примене тих мера.

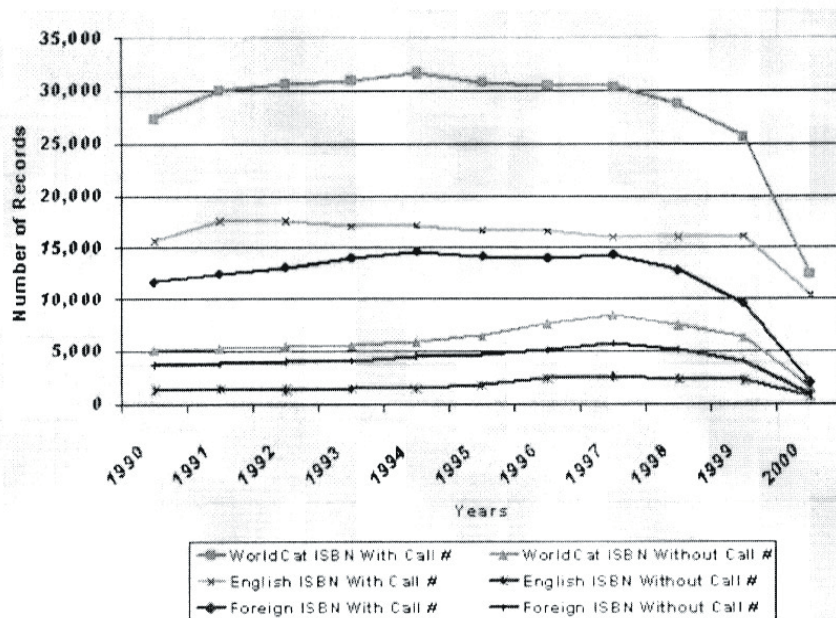
Глобални узајамни извори

Студија WorldCat -а изведена је у фебруару 2001. године на случајном узорку од 10% екстрахованих библиографских записа за монографске публикације из WorldCat базе података. Узорак је садржавао 3.378.272 употребљива записа. Први степен анализе изведен је путем OCLCiCAS софтвера, који је развијен на бежичној локалној мрежи како би се омогућиле анализе библиотечких фондова и њихова поређења. Студија WorldCat-a профилише библиографске записе монографских публикација помоћу следећих параметара: година издања, предмет, језик, старији/млађи и креирани/преузети записи. Библиотеке су подељене на пет групација: истраживачке, високошколске, јавне, специјалне/остале и школске. Узорак је преузет из WorldCat базе података, што значи да укључује и међународне OCLC чланове.

Међу резултатима ове студије је и тај да свеукупна грађа под библиографском контролом у WorldCat-у показује висок ниво разноврсности извора, јер 53% записа из анализе имају локацијске податке само једне библиотеке. Јединствени записи у узорку WorldCat-a су углавном подељени на записе са сигнатуром и оне без корисничке сигнатуре. Истраживачке библиотеке од укупног броја записа поседују 63,5% оригинално креираних записа. Остале

четири групе библиотека поседују мали проценат оригинално креираних записа и виши степен преузимања записа. Профил групације истраживачких библиотека на основу године издавања и предметних области углавном одговара профилу WorldCat-a.

Од свих записа у студији, отприлике 65% су монографске публикације на енглеском језику, док је 35% публикација на страним језицима. У студији је анализирано шест језичких група – кинеска, француска, немачка, јапанска, руска и шпанска – које заједно чине суму од 67,5% свих записа на страним језицима у узорку.

Слика 1. Записи WorldCat-a са ISBN бројевима, 1990 – 2000

Једно од најзначајнијих открића уочено је већ на почетку током припрема за iCAS анализу. Било је очигледно да преко једне трећине записа у узорку не поседује употребљиве сигнатуре за предметну анализу. Од када се сигнатура, Дјуиева класификација, класификација Конгресне библиотеке и Националне медицинске библиотеке користе да прикажу предметну анализу записа, преко

једна трећина записа не може да се користи у циљу предметне анализе. Анализа записа без употребљиве сигнатуре како би се одредиле карактеристике узорка постала је додатна димензија студије.

Главни резултат WorldCat студије, у погледу тема заједничког коришћења извора и кооперативног развоја библиотечких фондова, јесте то да се за групацију истраживачких, високошколских и јавних библиотека по скоро свим мерилима број библиографских записа драстично смањује у скоријим или најактуелнијим издањима у студији. Број записа са сигнатурама опада 72% између 1992. и 2000. године, док у истом периоду број записа без употребљивих сигнатура оквирно опада 88%. Пад годишњег броја записа деведесетих година најупечатљивији је код интегрисаних колекција истраживачких библиотека. Велика разлика између истраживачке и високошколске групације библиотека је у записима без сигнатура. Већина показатеља говори о врхунцу рада раних деведесетих, око 1992. и 1993, да би од тада број записа за актуелне публикације опадао. Чини се разумном претпоставка да застој комбиноване набавке и каталогизације може да буде и разлог за опадање броја текућих записа. Да би се видело то опадање и да би се даље размотрили записи без употребљивих сигнатура, извршена је посебна анализа тих записа помоћу узорка од 10% записа који су имали ISBN број. Поглед на резултате ISBN анализе илуструје тренд опадања у броју записа деведесетих година.

Слика 1 показује тенденције за те записе са ISBN бројевима који су објављени током последње деценије. Записи са ISBN бројевима анализирани су по категоријама и били су подељени на записе на енглеском језику, са и без сигнатура, и на све друге наслове који нису на енглеском језику, са и без сигнатура.

Лако је уочити да категорија са најмањим бројем записа са ISBN бројевима, доња линија на Слици 1, јесте она са записима групе наслова на енглеском језику без употребљиве сигнатуре. Наслови са ISBN бројевима потичу углавном од реномираних издавача и они се вероватно лакше каталогизују и класификују. Отуда проистиче да категорија записа за наслове на енглеском језику без употребљивих сигнатура има најмањи број записа са ISBN бројевима. У ствари, „реномиране“ публикације могу бити оперативно дефинисане као наслови са ISBN бројевима.

Наредна линија представља наслове који нису на енглеском језику, већ на страним језицима, и који немају сигнатуре. Немају сви наслови на страним језицима сигнатуре са Дјуијевом класификацијом, класификацијом Конгресне библиотеке или Националне медицинске библиотеке, тако да је разумљиво да је тај број наслова са ISBN бројевима и неупотребљивим сигнатурама у записима већи него код наслова на енглеском језику. Трећа линија на Слици 1 је сума најнижих линија. Према томе, ти записи са ISBN бројевима и неупотребљивим сигнатурама формирају најмању групу записа са ISBN бројевима у узорку.

Три линије на врху Сlike 1 приказују оне библиографске записе које имају ISBN бројеве и сигнатуре. Од њих је најмања она за записе који нису на енглеском језику, а имају сигнатуре. Број наслова на енглеском језику са ISBN бројевима и сигнатурама је већи него број наслова који нису на енглеском језику. То поново није изненађујуће откриће. Може се видети да ове две линије за записе наслова на енглеском језику и оне који нису на енглеском језику, а имају и ISBN бројеве и сигнатуре, немају исти образац појављивања године издавања. Записи за наслове на енглеском језику са сигнатурама показују опадајући тренд у 1992, али опадање је незнатно тако да је број записа у 1990. и 1998. отприлике исти. Са друге стране, записи за наслове на страним језицима показују тренд раста и постојаности до 1997, да би након тога њихов број стрмоглаво опао. На основу тих података произилази да су записи за наслове на енглеском језику са сигнатурама и ISBN бројевима уведени у базу равномерно и на време за разлику од друге категорије анализираних записа. Пад записа са ISBN бројевима много је већи за записе наслова на страним језицима, и са сигнатурама и у свим записима без сигнатура. Из тога произилази да публикације на енглеском језику водећих издавача представљају једину категорију грађе која је благовремено унета у базу података. Стога можемо закључити да су записи који не поседују ни ISBN бројеве ни сигнатуру заправо записи за грађу која је више уникатна, која истински представља разноврсност света извора, и они су перманентно уношени током дужег временског периода.

WorldCat анализа података показује да су националне библиотеке и велике истраживачке библиотеке из целог света, које почињу да уносе своје записе деведесетих година, у највећој мери

и одговорне за записе наслова на страним језицима унетим током последње деценије. Од прве конференције у Абердин Вудсу чини се да се слободно може закључити да истраживачке библиотеке у Сједињеним Државама данас све више зависе од истраживачких библиотека у иностранству у погледу набавке публикација из дотичних земаља. Резултати WorldCat студије подстичу очекивања да ће те исте иностране библиотеке уносити и убудуће записе у WorldCat базу за публикације објављене у тим земљама.

Доступност библиографских записа за новије публикације, нарочито за оне на страним језицима, можда је могла боље да изгледа да су у WorldCat студију били укључени и записи продаваца грађе и књига. Деведесетих година многе велике фирме за продају књига и информација из Америке и Европе почињу да преносе своје записе и базе података у OCLC базу. Ти записи нису укључени у овај узорак од 10% због тога што не садрже библиотечке локацијске податке иако могу имати сигнатуре. Пошто WorldCat студија анализира узорке записа по типовима библиотека, један од критеријума за укључење у студију био је да запис мора да поседује најмање један локацијски податак. За заједничко коришћење извора неопходно је да уз запис постоји локацијски симбол. Према томе, резултати WorldCat студије показују степен доступности наслова за заједничко коришћење извора.

Како би се размотрила „Улога WorldCat-a у заједничком коришћењу извора“, најпре је потребно да у наставку размотримо последице ових открића у заједничком коришћењу извора и координаном кооперативном развоју библиотечких фондова.

***WorldCat* и заједничко коришћење извора**

Да би се приказала садашња улога WorldCat-a и његов значај у будућности, корисно је укратко представити историју OCLC-a и међубиблиотечке позајмице. Пре постојања ове базе података послови међубиблиотечке позајмице представљали су неку врсту детективског посла и били су више засновани на интуицији. Било је неопходно утврдити постојање неке јединице пре него што би се кренуло у покушај да се она и набави из неке друге библиотеке. Штампани каталози и библиографије представљали су средства за утврђивање постојања одређених наслова. Углавном су постојала

два типа таквих средстава: или су то били тржишни књижни каталози земаља у којима су књиге објављене или библиотечки каталошки записи. У САД књижно тржиште је нудило *PTLA, Books in Print, Cummulative Book Index*, али је постојао и централни каталог Конгресне библиотеке (*Library of Congress Union Catalog*). Поред тога, у иностранству су постојале Британска национална библиографија (*British National Bibliography*), Каталог Британске библиотеке (*British Library Catalogue*), Библиографија Француске (*Bibliographie de la France*) и Каталог Француске националне библиотеке (*Bibliothèque Nationale Catalogue*). Националне библиографије већине развијених земаља често обухватају и тезе и дисертације, владина документа, извештаје и друге незваничне публикације у корпус „свега штампаног у“ одређеној држави. Током тог периода много лакше је било утврдити постојање одређеног наслова него добити копију, јер сва расположива средства нису поседовала и локацијске податке. Било како било, библиографска покривеност била је прилично широка, бар у развијенијим државама. Али само су велике истраживачке библиотеке поседовале све библиографије и каталоге потребне за идентификацију. То је један од примера како је пре постојања база података одређен истраживач могао да буде ускраћен уколико није радио у некој истраживачкој институцији.

Када је са неколико хиљада записа 1971. године оформљен каталог OCLC, задатак је био да се изгради каталошка база података додавањем текућих публикација, али и ретроспективних записа постојећих публикација. Након тридесет година може се рећи да је база података достигла завидну критичну масу и да обухвата цео тоталитет публикација. Међутим, за разлику од штампаних библиографија одређена јединица не појављује се у WorldCat-у уколико је не поседује бар једна библиотека. Ако се изузму записи трговинских кућа, докле год постоји библиографски запис за јединицу у WorldCat-у с њим је повезан бар један локацијски симбол. Тако, на неки начин, имамо супротну ситуацију у односу на време пре постојања база података. Пре постојања база података имали смо прилично добру библиографску контролу постојећих публикација, без обзира да ли их је нека библиотека поседовала или не. Данас за већину библиотечког особља ако библиографски запис не постоји у WorldCat-у или другим базама података, одређена јединица и не постоји за све практичне библиотечке

сврхе. Одговорност за библиографску контролу померена је са свеобухватних националних штампаних библиографија и других извора које не стварају библиотеке на зависност од библиотека које у базе уносе своје каталошке записе. То нас доводи до пада броја библиографских записа током последње деценије издаваштва.

За потребе заједничког коришћења извора, обиље ретроспективних извора, велики број и разноврсност извора у WorldCat-у обезбеђује преко осам милиона трансакција годишње у оквиру међубиблиотечке позајмице. За потребе заједничког коришћења извора WorldCat је у центру дешавања, и то све више на међународном нивоу. OCLC је спровео револуцију у процесу заједничког коришћења информација, али то се не би могло рећи и за кооперативни развој библиотечких фондова. То се дешава због тога што највећи део међубиблиотечке позајмице представља позајмица старијих монографија или фотокопија чланака периодике, док је кооперативни развој библиотечких фондова усредсређен на набавку новијих публикација. Ми смо видели да свет издаваштва није у потпуности представљен у записима за недавно објављену грађу. Један од главних циљева кооперативног развоја библиотечких фондова јесте набавка ствари. Кооперативни развој библиотечких фондова усредсређен је на оно што ће бити набављено у садашњости и за будућност. Ако се узму у обзир резултати WorldCat студије и осталих сродних библиометријских студија, чини се да постоје проблеми за које се морају наћи решења.

Наредно поглавље садржи предлоге како треба прићи проблемима који су се искристалисали као резултат WorldCat студије.

Кооперативни развој библиотечких фондова

На проблем уноса библиографских података за текуће публикације у WorldCat указано је 1999. године, када је Савет корисника OCLC-а усвојио резолуцију о „Заједничкој посвећености основним начелима сарадње“. Намера резолуције била је да се реafirмише и ојача посвећеност OCLC-а у погледу сарадње и заједничког коришћење извора. Касније је свим библиотекама чланицама и мрежама послато писмо са захтевом да се придржавају обавеза да OCLC-у достављају податке о свим текућим публикацијама, односно да достављају латиничне каталошке записе и

локацијске податке. У писму се наводи да „ове активности, које у потпуности подржава Савет корисника, имају за циљ да осигурају и ојачају WorldCat као водећи међународни централни каталог и основу за глобалну библиотечку сарадњу“⁶⁾. Иако је од резолуције Савета корисника прошло три године, иако су подаци за WorldCat студију екстраховани још у фебруару 2001, изгледа да библиотеке чланице нису учиниле значајније напоре да се повећа доступност библиографских записа за недавно објављену грађу.

Заправо, очигледно је да се може закључити да је каталогизација постала мање битна активност у истраживачким библиотекама. Вајлдерова студија „Нови послови у истраживачким библиотекама“ показује пад у запошљавању нових каталогизатора у нивоу од 45% у периоду између 1985. и 2000. године.⁷⁾ Ово откриће је свакако у вези са открићима студије WorldCat-а о паду каталогизирања нових издања, нарочито оних без ISBN бројева.

Резултати WorldCat студије показују да проблем малог пораста броја записа за недавно објављене публикације не лежи у текућим издањима са ISBN бројевима. Пад броја записа недавно објављених наслова може да буде више проблем утврђивања постојања тих наслова као правремено каталогизованих. То је синдром кокошке и јајета. Како можемо утврдити постојање публикација? Ми проверавамо WorldCat, базе података вендора и друге електронске регистре и базе података. Међутим, како се записи за публикације уопште појављују у базама података? То само показује колико сви ми зависимо од електронских библиографских база података. И док постоји драстичан пад у запошљавању каталогизатора, постоји и охрабујући раст у нивоу од 61% у запошљавању стручњака за садржинску обраду. То даје наду да постоје стручњаци за проналажење одговарајућих наслова, поред оних које је лако наћи јер имају ISBN бројеве.⁸⁾

Препорука број један:

Споразуми о кооперативном развоју библиотечких фондова требало би да обухвате и одговорност за благовремену каталогизацију и класификацију грађе, као и за њихову набавку.

За сараднике на заједничком коришћењу извора прилично је бескорисна тврдња одређене библиотеке да поседује потпуну колекцију грађе на одређену тему, ако не постоје библиографски записи који могу да идентификују јединице унутар те колекције. Набавка је само први корак у кооперативном развоју библиотечких фондова. Библиографска контрола је друга половина једначине. Вероватно није поклоњено довољно пажње обезбеђивању библиографских записа као сасвим природној окосници кооперативног развоја библиотечких фондова.

Препорука број два:

Стварање подстицаја за каталогизацију текуће грађе.

Када је OCLC основан, највећа пажња била је усредсређена на изградњу базе података. Политика је била усредсређена на подстицање уноса библиографских записа за ретроспективне изворе. Данас вероватно треба подстицати и набавку текуће грађе *без* ISBN бројева и њихову каталогизацију и класификацију. Можда би унос записа за текућу јединицу без ISBN броја могао да буде и бесплатан? Можда ће управо унос записа за такву грађу постати профитабилан? Рецимо, једино ако се унесу са закашњењем од највише две године. Да ли је могуће створити такмичарски дух уместо чекања да се запис појави у бази података? Библиотекари би се практично могли утркивати ко ће први унети такав запис.

На Годишњој конференцији Америчке библиотечке заједнице одржане у Сан Франциску 2001. године Филип Спиз (Phyllis Spies), потпредседник Светских библиотечких сервиса OCLC-а, имао је излагање под називом: «Основне препреке за међународно заједничко коришћења извора и активности OCLC-а на њиховом отклањању». Једна од препрека описана је као «недостатак критичне масе онлајн метадата података за светске библиотеке», а једно од решења да се превазиђе та препрека јесте предлог да се обезбеде накнаде за “унос” како би се подстакла узајамна каталогизација у OCLC-у. Други предлог јесте унос у WorldCat више библиотечких каталога који нису амерички и повезивање WorldCat-а са већим бројем националних и регионалних централних каталога.

Упркос свим овим напорима ипак је очигледно да се у последњих пет година у WorldCat бази појављују само записи реномираних издавача. Вероватно је да је један од проблема то што се само ова грађа набавља редовно. Изгледа да већу пажњу треба посветити правовременој идентификацији и набавци локалне грађе и других публикација које разноврсношћу обогаћују базе података.

Препорука број три:

Да ли су власницима за идентификацију наслова још увек потребна претраживања базе података како би се пронашли они записи у WorldCat-у који немају библиотечке локацијске податке?

Вендорски библиографски записи и други предпубликациони каталошки записи могли би да буду корисни у кооперативном развоју библиотечких фондова за идентификовање наслова које библиотеке не поседују. Другим речима, да би се извукла максимална корист од приложених вендорских записа било би корисно знати, рецимо, да ли су и три године после објављивања ти записи још увек без бар једног локацијског податка неке библиотеке. Односно, било би корисно знати да ли ти записи нису конвертовани у стварне библиографске записе зато што ниједна библиотека не поседује тај наслов. То може бити показатељ онога што није набављено. Формирање листа ове врсте грађе може да буде прави изазов за уговоре о кооперативном развоју библиотечких фондова, зато што би ти наслови које не поседује ниједна библиотека могли да постану ... чија одговорност?

Ове препоруке сачињене су да би подстакле набавку, каталогизацију и класификацију недавно објављене грађе. Нагласак је стављен на наслове које нису издали реномирани издавачи, јер је циљ да управо они буду додати разноврсности извора представљених у WorldCat-у. Постоје и други начини да записи у WorldCat-у буду коришћени за заједничко коришћење извора и кооперативни развој библиотечких фондова. Један од начина јесте прибављање података за мерење утицаја или успешности конзорцијумских уговора.

CRL радне групе

На CRL* конференцији у Абердин Вудсу 1999. године оформљено је неколико радних група. Једна од њих је и Радна група за квантитативну процену пројеката за кооперативни развој библиотечких фондова, група позната под називом „CRL/Big Twelve Plus“**. Мере које је предложила ова група укључују низ мерења успешности за које морају да се прибаве подаци из извештаја о менаџменту библиотечких система, из извештаја конзорцијума или база података какав је WorldCat. Циљ јесте стварање стандардизованих мера и праћење промена у тим мерама током времена. Успех се једино може проценити на основу повећања броја и разноврсности извора који се обезбеђују за кориснике. Рутински извештаји о менаџменту могу да буду осмишљени тако да обезбеде податке за она мерења која прате разноврсност извора, актуелност извора, ретроспективну дубину и тако даље.

Неке од мера које је предложила Радна група за квантитативну процену пројеката за кооперативни развој библиотечких фондова су:

- Број несеријских и серијских наслова по предмету и времену објављивања.
- Број уникатних наслова по предмету и времену објављивања.
- Просечан број библиотека које поседују јединицу по наслову (у просеку, колико библиотека у конзорцијуму поседује појединачни наслов).
- Просечна старост фондова по предмету.

Производ OCLCiCAS или већ обезбеђује средства за процену развоја конзорцијума или може да буде прилагођен како би обезбедио мерења из WorldCat базе. Било је више државних пројеката за процену који су спроведени употребом iCas софтвера. Он је исто тако коришћен и у иностранству. На пример Конзорцијум универзитетских истраживачких библиотека Британских Острва - CURL*** - отпочео је пројекат анализе фондова користећи iCAS

* CRL – Center for Research Libraries – Центар за истраживачке библиотеке. – *Прим. прев.*

** CRL – CRL/Big Twelve Plus Working Group for Quantitative Evaluation of Cooperative Collection Development Projects - Радна група за квантитативну процену пројеката за кооперативни развој библиотечких фондова. – *Прим. прев.*

*** CURL – Consortium of University Research Libraries - Конзорцијум универзитетских истраживачких библиотека. – *Прим. прев.*

софтвер у јуну 2001. Поред коришћења тог производа у оквиру конзорцијума, постоји и могућност упоређивања здружених података различитих конзорцијума помоћу стандардизованих мера.

Данас постоје бројни библиотечки системи који су овакве мере, као што су просечна старост или број оригинално креираних записа, већ укључили у извештаје о управљању системом. Базе података конзорцијума такође су програмиране тако да пружају информације о броју библиотека које поседују сваки запис и идентификују записе које поседује само једна библиотека. Када бисмо имали довољан број конзорцијума који примењују стандардизована мерења, такве процене би могле да постану показатељи успешности за библиотеке и конзорцијуме и оне би могле да се користе за поређење фондова.

До сада годишњи статистички извештај OCLC-a није био усредсређен на обезбеђивање података који би помогли у кооперативном развоју библиотечких фондова, али то може да се уради. Међународни конзорцијум библиотечких конзорцијума* може да усвоји таква мерења, као што може користећи библиографске базе података да обезбеди и годишње извештаје о успешности. IFLA се већ годинама залаже за универзалну доступност публикација. Са међународним базама података и међународним споразумима овај циљ сада изгледа остварив.

Закључак

У чланку о међународном расту OCLC-a 1998. Филис Спајс (Phylliss Spies) износи: „OCLC нуди могућност олакшане идентификације и лоцирања грађе на глобалном нивоу. OCLC и његове библиотеке чланице граде глобалну информациону инфраструктуру. Овај заједнички напор омогућава људима широм света да приступе богатим истраживачким изворима библиотека који до сада можда нису били доступни због недостатка аутоматизације и/или због изолације земље. У XXI веку OCLC и његове библиотеке чланице имају могућност да достигну давно установљене библиотечке циљеве: универзалну библиографску контролу и универзални приступ публикацијама.“⁹⁾ WorldCat као супериорна међународна

* ICOLC – International Consortium of Library Consortia - Међународни конзорцијум библиотечких конзорцијума. – *Прим. прев.*

библиографска база података има улогу да обезбеди средства за формулисање заједничких договора у овом глобалном покушају.

OCLC је наставио да ради са библиотекама да би националне библиотечке фондове уносио у WorlCat. Списак ових библиотека постао је веома дугачак, а међународно присуство у WorldCat-у наставља да расте. Број међународних вендорских кућа и издавача који уносе записе у WorldCat такође наставља да се повећава.

Да би осигурали да међународни универзум публикација буде презентован у WorldCat-у, одговорност је на члановима OCLC-a и на онима који желе да се заложе за кооперативни развој библиотечких фондова.

Напомена:

Наслов оригинала: The Role of WorldCat in Resource Sharing / Anna H. Perrault. – “Collection Management”, Vol. 28, no. 1/2, 2003, pp. 63-75.

Текст је објављен и у “The New Dynamics and economics of cooperative collection development”, ed. Edward Shreeves, 2003, pp.63-75, Haworth Information Press.

Ауторска права за објављивање превода добијена љубазношћу издавача Haworth Information Press.

Белешке:

- ¹⁾ *Library Trends* 45 (Winter 1997).
- ²⁾ *Collection Management for the 21st Century*, ed. G. E. Gorman and Ruth H. Miller. Westport, CT: Greenwood Press, 1997.
- ³⁾ *Cooperative Collection Development : significant Trends and Issues*, ed. Donald B. Simpson. New York : The Haworth Press, Inc., 1998.
- ⁴⁾ *Creating New Strategies for Cooperative Collection Development*, ed. Milton, T. Wolf and Marjorie E. Bloss. . New York : The Haworth Press, Inc., 2000.
- ⁵⁾ Perrault, Anna H. „Global Collective Resources : a study of the Monographic Bibliographic Record in WorldCat“, Report of a study conucted under the auspices of an OCLC/ALISE 2001 Research Grant; доступно на <http://www.oclc.org/research/reports/perrault/intro.pdf> и на <http://ww.oclc.org/res/>
- ⁶⁾ Исто.
- ⁷⁾ Wilder, Stanley J. „New Hires in Research Libraries: Demographic Trends and Hiring Priorities“, *ARL Bimonthlz Report* 221 (April 2002); 1.
- ⁸⁾ Исто као 2.
- ⁹⁾ Phyllis, B. Spies. „OCLC Worldwide“, *OCLC Newsletter* (September/October 1998): 23.

Са енглеског превела Тања Тасић

Београђани!

СЕТИТЕ СЕ:

Да је Пашић у време нада су наши војници гинули на фронту удавао кћер а сина оженио једном Гркињом милионарком.

Да Пашић има 172 (сто седамдесет и две) рударске концесије у Србији.

Да је Пашић пре тридесет година био пуки симомах а да данас има девет троспратних ћошкова у Београду и да је најбогатији човек у нашо земљи.

Да је Пашић највећи акционар Борског Рудника и да има огромне депозите у страним банкама.

Да у Србији није било ни једне велике државне крађе нити афере у коју није умешан или он или његов син Рада.

Да је Пашић тајни савезник крволочног Протогеровца и Цанкова. **БЕОГРАЂАНИ!** Српска свест и грађанска дужност налаже Вам да листом устанете против овога врховног заштитника свих корупци-

онаша, па сви колико Вас има

Гласајте за листу

Чика Љубе Давидовића

Трећа кутија јесте Пашића — Цанкова српског крволочника.

11. Београђани! Сетите се